

Antagen av kommunfullmäktige KF § 98/230529.

Policy för intern kontroll

Beslutat av Kommunfullmäktige	Gäller för Samtliga nämnder och styrelser inom Söderhamns kommunkoncern
Revideringshistorik	Rättslig eller annan grund Kommunallag (2017:725) Aktiebolagslag (2005:551)
Ersätter Internkontrollreglemente, KF § 174/180924	Dokumentägare
Nästa revidering	Dokumentansvarig

Innehåll

Bakgrund och syfte	3
Genomförande	4
Upprätta riskanalys.....	4
Prioritera och planera	4
Genomföra kontroll.....	5
Analysera och dokumentera	5
Bedöma och besluta	5
Nivå 1 – värdering av respektive granskning.....	6
Nivå 2 – värdering av årets samlade resultat	6
Nivå 3 – värdering av nämndens/styrelsens interna kontroll som helhet.....	6
Nivå 4 – värdering av kommunkoncernens samlade interna kontroll.....	6
Använda och förvalta resultaten	7
Lära av bristerna och ständiga förbättringar	7
Ansvar	8
Kommundirektören	8
Kommunstyrelsen	8
Nämnder och bolagsstyrelser	8
Chefer	9
Revisionen	9
Visselblåsarfunktionen	9
Krav på processer för uppföljning, kontroll och rapportering.....	11
Koppling till andra styrande dokument i Söderhamns kommun.....	11
Övriga kopplingar.....	11
Revideringshistorik och planerad revidering framåt.....	11

Policy för intern kontroll

Utöver vad som föreskrivs i kommunallagen (2017:725), och aktiebolagslagen (2005:551), eller annan författning gäller bestämmelserna i denna policy. Policyn gäller för samtliga nämnder och kommunala bolag inom Söderhamns kommunkoncern.

Bakgrund och syfte

Begreppen intern styrning och kontroll omfattar allt organisationen gör för att uppnå fastställda mål och begränsa oönskade händelser så att värde säkras och mest möjliga nytta skapas för kommunens medborgare.

Grunden för den interna kontrollen är det dagliga arbetet som görs i verksamheterna med väl fungerande processer, medvetenhet om de risker som finns och åtgärder för att minska riskerna.

Ur ett större perspektiv har nämnden och bolagen, enligt kommunallagen och aktiebolagslagen, ett ansvar att säkerställa att det är ordning och reda genom intern styrning och kontroll. Den interna kontrollen är en viktig del i styrningen och utvecklingen av verksamheten.

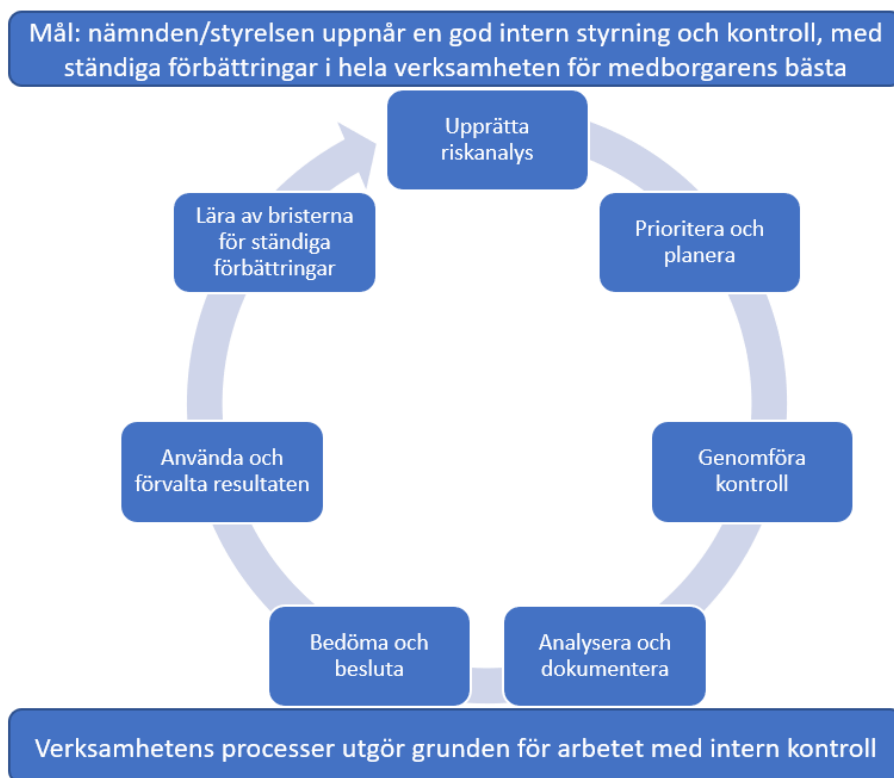
Policyn syftar till att formulera ett övergripande ramverk för att säkerställa att kommunstyrelse, nämnder och bolagsstyrelser upprätthåller en tillfredsställande intern kontroll, som innebär att med rimlig grad av säkerhet säkerställa att följande mål uppnås:

- En ändamålsenlig och effektiv förvaltning av verksamheten, för att nå önskade effekter
- Tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten
- Efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter och andra regler
- Förtroendet för kommunkoncernen upprätthålls

Söderhamns kommunkoncern ska ha en god intern kontroll med en robust organisation som grund. Internkontrollen ska vara riskbaserad vilket innebär att kontrollaktiviteterna ska stå i proportion till verksamhetens befintliga risker. Ett riskbaserat förhållningssätt ska leda till att kommunkoncernens resurser utnyttjas effektivt och därmed kan största möjliga värde genereras till kommunens medborgare.

Genomförande

Grunden i arbetet med intern styrning och kontroll är verksamheternas processer. Med utgångspunkt från processerna följs sju steg för att uppnå syftet – att nämnden/styrelsen har en utvecklande och ständigt uppdaterad god kontroll i hela verksamheten, för medborgarnas bästa.

Figur 1: Illustration av de sju stegen i intern styrning och kontroll

Upprätta riskanalys

Riskanalyser behöver göras inom många olika områden: vid verksamhetsplanering, i projekt, i verksamhetsutveckling (där till exempel riskanalysen kan vara ett underlag i eller ett komplement till processkartläggningar), i samband med säkerhetsfrågor, vid riksinventeringar etc. En aktuell riskanalys är också en förutsättning för en god intern styrning och kontroll. Beroende på område kan viss anpassning behövas, men rätt använd levererar denna metod en dokumenterad analys av risker inom ett förutbestämt område eller process.

Prioritera och planera

Nämnder och styrelser ska inför varje år besluta om en internkontrollplan. För att göra internkontrollplanen måste processer/tillsynsområden prioriteras och planera för hur granskningarna ska genomföras - hur, var, vem och när? Utgångsmaterialet är riskanalysen där det identifierats var de största riskerna finns att verksamheten inte når sina mål eller utvecklas enligt de strategier som tagits fram. Prioriteringen görs utifrån kontroller av kontroller, dvs. utvärdering av regelverk och rutiner. Den ska förankras med ansvariga politiker, sektorchefer och Vd:ar om dessa inte deltagit i riskanalysen.

Utifrån de processer/tillsynsområden som prioriterats, ska kontrollobjekt identifieras och beskrivas i nämndens internkontrollplan.

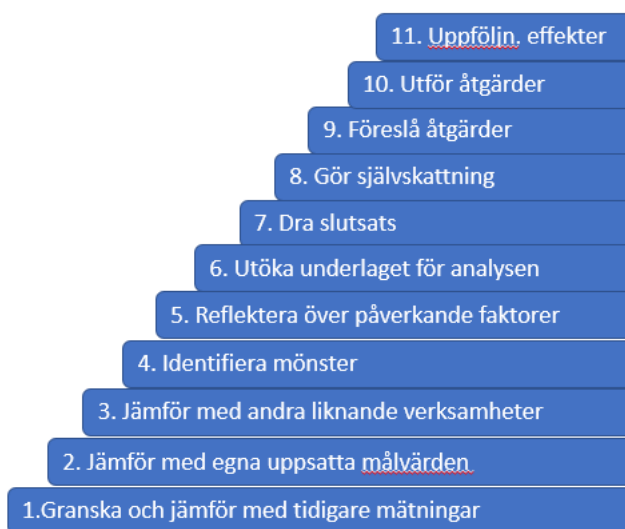
Genomföra kontroll

Detta är den viktigaste fasen i kontrollprocessen – att gå från att ha planerat kontrollen utifrån identifierade och prioriterade risker till att genomföra granskningen och definiera förbättringsmöjligheter som när de verkställs leder till säkrad och utvecklad kvalitet i verksamheten. Respektive sektorchef/vd är ansvarig för att arbetet genomförs på ett lämpligt sätt för att säkra en oberoende granskning.

Analysera och dokumentera

Syftet med kontrollrapporteringen är att sektorchefen/vd ska kunna ge nämnden /styrelsen ett årligt underlag att ta ställning till. Underlaget visar hur nämnden uppfyller kraven på systematisk intern styrning och kontroll, på kort- och lång sikt. Underlaget ska också visa vilka åtgärder som behöver vidtas för att komma till rätta med de fel och brister som identifierats.

Som stöd i analysen av granskningen kan delar av analystrappan användas – från och med steg 4 och uppåt.

Figur 2: Analystrappan

Analysen blir ett underlag för dokumentationen i internkontrollrapporten

Bedöma och besluta

Utifrån genomförd internkontrollgranskning görs en värdering av kontrollmomentet enligt nedanstående fyra nivåer av den kontrollansvarige. Resultatet dokumenteras i en internkontrollrapport och där ska tydligt fram vad som har granskats och hur granskningen har gått till.

Utifrån svaren på de fyra ”nivåfrågorna” ska den kontrollansvarige bedöma om resultatet av internkontrollen är God, Acceptabel eller Bristande. Även det ska dokumenteras i internkontrollrapporten.

Nivå 1 – värdering av respektive granskning

Här bedöms hur tillförlitlig användningen av rutinen är. Kontrollansvarig bedömer resultatet av sin granskning utifrån bedömningsbesluten Inga brister – Vissa brister – Allvarliga brister.

Nivå 2 – värdering av årets samlade resultat

Här genomförs de samlade granskningarna enligt årets plan. Sektorchefen/VD bedömer det samlade resultatet för samtliga granskningar och bedömer väsentligheten av de eventuella avvikelser som påträffats.

Nivå 3 – värdering av nämndens/styrelsens interna kontroll som helhet

Här bedöms hur nämnden har arbetat med uppföljning och sina resultat, såväl i den löpande verksamhetsuppföljningen som i den interna kontrollen de senaste åren. Sektorchefen/VD ger ett omdöme om nämndens grad av kontroll över verksamhetens kvalitet.

Nivå 4 – värdering av kommunkoncernens samlade interna kontroll

Slutligen gör Sektor Styrning och stöd en samlad bedömning av nämndernas och bolagens granskningsresultat och interna kontroll som helhet utifrån uppsiktsplikten. Bedömningen görs utifrån skala god – acceptabel – bristande grad av intern styrning och kontroll.

God intern kontroll – svaren på bedömningsfrågorna ger en entydig bild av ett systematiskt, stabilt och långsiktigt arbete med intern kontroll.

Acceptabel intern kontroll – svaren på bedömningsfrågorna visar en bild av systematiskt och långsiktigt arbete med intern kontroll där utvecklingen behöver fortsätta för att bli stabil.

Bristande intern kontroll – bilden utifrån svaren på frågorna visar behov av utveckling för att nå systematisk och långsiktigt arbete utifrån intern kontroll.

Sektor Styrning och stöd ansvarar för att sammanställa en övergripande rapport till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen ansvarar för att rapportering sker samlat till Kommunrevisorerna.

Kommunstyrelsen beslutar om den övergripande granskningsrapporten med värdering av nämndernas granskningsrapporter och kommunkoncernens samlade system för intern styrning och kontroll samt uppsiktsplikter. Denna rapport tas upp för nämnderna i mars månad, året efter granskat verksamhetsår.

Bolagens rapporter redovisas i samband med bolagsstämman i maj månad. Kommunrevisorerna bedömer sedan Söderhamns kommunkoncerns arbete med intern styrning och kontroll i anslutning till granskningen av årsredovisningen.

Använda och förvalta resultaten

Resultatet av den interna kontrollen ger förbättringsmöjligheter att ta vara på för ett säkrat arbetssätt, som är en viktig grund för utveckling av kvaliteten i verksamheten.

Genom att använda resultaten, samt fånga upp och använda kunskaperna från tillsynerna, utvecklas rutinernas tillförlitlighet och verksamhetens arbetssätt säkras och utvecklas på ett systematiskt sätt.

Denna möjlighet måste tas tillvara och förvaltas av de ansvariga i verksamheten. För att det ska vara möjligt är klimatet i verksamheten och på arbetsplatserna av betydelse.

Lära av bristerna och ständiga förbättringar

När kontrollen är slutförd påbörjas det viktiga arbetet med att föra in beslutade åtgärder från kontrollen i verksamhetsplaneringen med budget och arbeta med att förbättra och att följa upp resultatet via delårsrapport, årsberättelsen och nästkommande års granskningsrapport.

Den interna kontrollen ger också inspel i processutvecklingen, dvs. utvecklingen av återkommande arbetssätt för att leverera ett värde till en mottagare. Den kan också ge inspel i enskilda projekt, uppdrag och satsningar.

Ansvar

Kommundirektören

Kommundirektören är ytterst ansvarig tjänsteman inför kommunstyrelsen. Uppgiften innebär att bistå kommunstyrelsen i sin uppsiktsplikt över nämndernas och bolagens verksamhet, vilket regleras i 6 kap. 1 § kommunallagen.

I processägarskapet medföljer ett samordningsansvar till kommunstyrelsen, samt att utgöra både en styrande och stödjande roll till övriga kommun-koncernen. Detta ansvar innebär att:

- upprätta, förvalta, följa upp och utveckla kommunkoncernens arbetssätt för intern kontroll
- upprätta, förvalta, följa upp och utveckla styrdokument inom området
- stödja nämnder och bolagsstyrelser i deras arbete med intern kontroll
- följa upp den interna kontrollen i nämnder och bolagsstyrelser för att säkerställa att denna är tillfredsställande och följer beslutade styrdokument.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har enligt 6 kap. 8–15 §§ kommunallagen, ett övergripande ansvar för kommunkoncernens utveckling och ekonomiska ställning. Oavsett om den kommunala verksamheten bedrivs i nämnds- eller bolagsform har kommunstyrelsen lagstadgad uppsiktsplikt. Det betyder att kommunstyrelsen behöver säkerställa att den har tillgång till tillräcklig information för att kunna bedöma om verksamheten som helhet bedrivits enligt kommunfullmäktiges beslut och tillämpliga författningar.

Kommunstyrelsen ska dessutom i årliga beslut pröva om den verksamhet som bedrivits av respektive bolag under föregående kalenderår har varit förenligt med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om kommunstyrelsen finner att så inte är fallet ska den lämna förslag till kommunfullmäktige om nödvändiga åtgärder.

Nämnder och bolagsstyrelser

Nämnder och bolagsstyrelser har enligt 6 kap. 6 § kommunallagen och 8 kap. 4 § aktiebolagslagen det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom sina respektive ansvarsområden. Nämndernas och bolagsstyrelsernas ansvarsområden framgår av respektive nämnds reglementen och aktieägar direktiven. Detta innefattar även verksamhet som bedrivs av externa utförare. Nämnder och bolagsstyrelser ska ha god kunskap om intern kontroll och om hur denna bedrivs inom ansvarsområdet. Varje nämnd och bolagsstyrelse ska se till att det finns organisation och arbetssätt som säkerställer en god intern kontroll. Nämnder och bolagsstyrelser ska också se till att det finns tillräckliga styrdokument och arbetssätt för verksamheten inom

ansvarsområdet. Varje nämnd och bolagsstyrelse ska också löpande följa upp och utveckla den interna kontrollen inom sitt ansvarsområde.

Chefer

Samtliga chefer ansvarar för den interna styrningen och kontrollen inom sina verksamhetsområden och därmed att utforma verksamheten så att verksamhetens grunduppdrag och mål uppnås. Det åligger cheferna att följa fattade beslut, antagna styrdokument, processer och arbetssätt. De ska även bidra till utvecklingen av dessa styrmedel samt att se till att medarbetarna är informerade. Bristar i verksamheten och i den interna kontrollen ska åtgärdas och rapporteras till närmaste överordnad chef.

Intern kontroll är inte bara processer och rutiner för riskbedömning och riskhantering. Det är även en fråga om ledarskap och medarbetarskap. Ledarna har en viktig funktion i att vara ett föredöme och etablera en kontrollmiljö med utgångspunkt i etik och moral. Det gäller att skapa en organisationskultur där alla är medvetna om vilka attityder och värderingar som gäller. Värdegrunden är en viktig plattform för dessa diskussioner. Denna beskriver önskvärda beteenden i vår vardag och utgör därför en viktig plattform för intern kontroll av hög kvalitet.

Revisionen

Varje kommun och region ansvarar för revisionen av sin verksamhet. Den kommunala revisionen granskar på fullmäktiges uppdrag och revisorerna är förtroendevalda. Revisorerna väljer och anlitar de sakkunniga biträden som behövs för att fullgöra granskningen, enligt 12 kap 8 § KL.

Tillsammans prövar de om verksamheten är ändamålsenlig och effektiv, om styrningen är tillräcklig och om räkenskaperna är rättvisande. Granskning av den Interna kontrollen är en naturlig del i revisionens granskning.

Visselblåsarfunktionen

Sedan 2022 är alla offentliga arbetsgivare som har minst 250 arbetstagare skyldiga att ha en visselblåsarfunktion (Lag 2021:890). Visselblåsarfunktionen utgör ett verktyg i kommunkoncernens arbete med intern kontroll, genom den kan kommunkoncernen fånga upp missförhållanden som behöver åtgärdas, eller liknande.

Kommunstyrelsen ansvarar för att det finns en visselblåsarfunktion i kommunkoncernen.

Söderhamns kommun och kommunala bolaget Söderhamn Nära har en gemensam visselblåsarfunktion. I visselblåsarfunktion kan anställda, förtroendevalda och andra med en arbetsrelation till kommunen eller till Söderhamn Nära, rapportera om misstanke om allvarliga missförhållanden. Missförhållandet ska ha skett inom kommunens eller Söderhamn Näras verksamhet.

Det kommunala bolaget *Faxeholmen* har en visseblåsarfunktion, där medarbetaren har rätt att rapportera om eventuella missförhållanden på arbetsplatsen. För att rapportera anonymt som visseblåsare vid eventuella missförhållanden, använder medarbetaren ett informationssystem som finns tillgängligt inom verksamheterna.

Krav på processer för uppföljning, kontroll och rapportering

Policyn för intern kontroll gäller tills vidare. Policyn för intern kontroll granskas en gång per mandatperiod och revideras vid behov. Kommunstyrelsen ansvarar för att pröva om kommunfullmäktige ska föreläggas förslag till revidering av policy. För att kunna säkerställa att den interna kontrollen fungerar krävs kontinuerlig uppföljning.

Detaljerade anvisningar för uppföljning finns i ”Handbok för intern styrning och kontroll”.

Koppling till andra styrande dokument i Söderhamns kommun

Handbok för intern kontroll inom Söderhamns kommuns koncern.

Övriga kopplingar

Kommunallag

Aktiebolagslag

COSO ramverk

SKR- intern kontroll; för förtroende, trygghet och utveckling

Revideringshistorik och planerad revidering framåt

Senaste utförd revidering	Nästa planerade revidering	Utfört av

1. Denna policy träder i kraft 2023-07-01.
2. Genom policyn upphävs Internkontrollreglemente antagen av KF 2018-09-24, § 174 och Internkontrollanvisningar antagen av KS 2019-01-08, § 8.